

Äggforsanläggningarna 1800 - 1914.

I början av 1800-talet låg de förnämsta kvarnarna vid norra Äggforsen och ägdes av Äggens och Myckelgårds byamän. 1815 anlades en vattensåg i anslutning till kvarnarna.

1850 anlades en färgerirörelse och en ben- och tygstamp av färgare von Melen. Senare övertog färgare C. Hultgren och hans son, färgare Fredrik Hultgren, f. 1863, rörelsen.

1873 anlades en ångsnickerifabrik vid västra änden av sjön Skäldern av Olof Karlsson där även fanns en brusfabrik för tillverkning av kolsyrade drycker.

1874 bildades "Eggfors Verk" av Äggens och Myckelgårds byamän, (ägare av Äggforsarna med dess 7 holmar). Verket organiserades som ett s. k. lottkompani med delägarskap av bönder i Mörsil. Detta innebar att bönderna gick in med kapitalinsatser i förhållande till gårdarnas skattetal. Ett sågverk uppfördes som drevs av vattenkraft och var utrustat med två ramar.

1880 brann kvarnen ner. Den återuppfördes med tre par kvarnstenar.

Utöver kvarnen hade verket en skrädmaskin, en såg med två ramar, kantverk samt hyvelmaskin.

Gustaf Eriksson, Myckelgård, utsågs till disponent och svarade för driften. Anläggningen hade 60 personer sysselsatta.

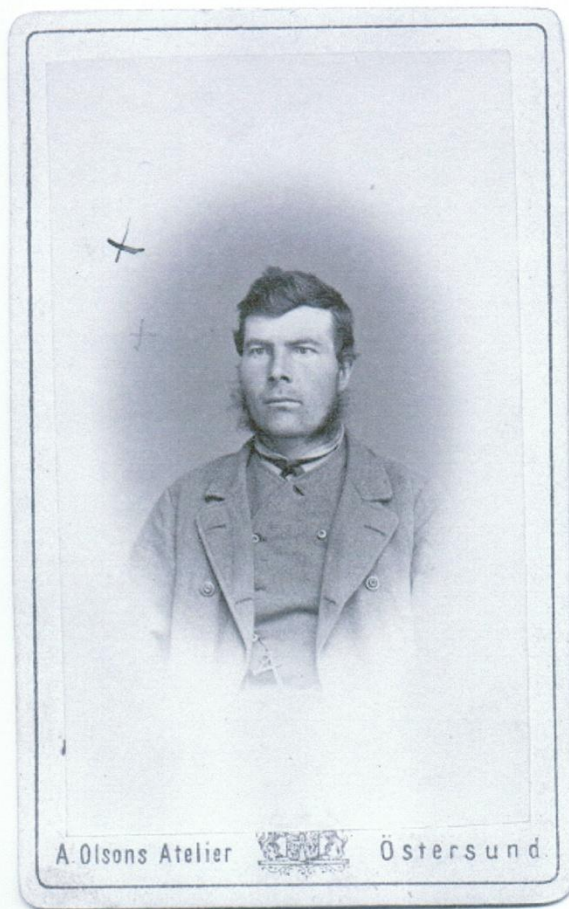
Kvarnen fick stor betydelse för hela Västjämtland. Den rika vattentillgången möjliggjorde full drift året om, medan alla småkvarnar runt om i bygderna endast kunde drivas vår och höst vid högvatten.

1885 anlades "Eggfors Ullspinneri" och ett lumpmagasin av hattmakaren E. Åsén i Östersund och stationsmästaren Carl Gustaf Hjertman, Mörsil, f. 1851, d. 1890. Han inflyttade till Mörsil 1882 och var således mörsils första stationsmästare. Spinneriet var till en början synnerligen lönsamt men konkurrerades så småningom ut av den moderna textilindustrin och lades ner 1910.

"Eggfors Verk" ombildades 1887 till aktiebolag, Äggfors AB. Olof Eriksson, f. 1852, d. 1919, trädde in som disponent. Han tog därjämte över ullspinneriet 1889 och var föreståndare för fiskodlingsanstalten som anlades på platsen av Jämtlands läns landsting samma år.

1892 införde Olof Walter elektrisk belysning i hela verket samt elektrisk kraftöverföring till smedjan. Tre gamla elektriska maskiner inköptes för detta ändamål. Walter var en genial uppfinnare och hade flera verksamheter i gång i Äggfors. I samma byggnad som sågen hade han ett snickeri med automatsvarv för tillverkning av bl. a. rivpinnar. 1893 anlade han en verkstad där han förutom reparationsarbeten tillverkade gödselspridare.

Äggforsanläggningarna var i detta skede nr 3 i Jämtland efter Järpen och Vaplan vad avser tillgång på elkraft. Strömmen alstrades av två små dynamomaskiner levererade av ASEA.

Olof Carlssons snickerifabrik i Äggfors på 1870-talet.

Per Lidner, (far till Johan (Jonas) Lidner, snickerifabrikör i Myckelgård, Mörsil) var verkmästare vid Olof Carlssons snickerifabrik i Äggfors på 1870-talet. Han var en mycket kunnig man i olika yrken, främst i fråga om snickerier.

1898 inrättade Walter ett automatiskt svarveri med av honom uppfunna maskiner, delvis egentillverkade.

1901 - 1902 tog bolaget itu med att anlägga elektrisk belysning och kraftöverföring från kraftstationen i Äggfors till Ocke, Äggen, Myckelgård, Bye och Stationssamhället. Efter tillstånd från Regeringen drogs elkabel under Järnvägen. Turbinanläggningen var på 150 hästkrafter och hade levererats av Vaplans Mekaniska Verkstad. Det elektriska maskineriet med tillhörande ledningar installerades av AEG till en kostnad av 46.000 kronor.

De flesta hem hade därefter elektriskt ljus, säden tröskades, veden sågades och klyvdes, torven rivdes, köttet maldes, räfspinnar svarvades, allt med elektrisk kraft.

Tillkomsten av elektriskt ljus och kraft skedde mitt under mörsils storhetstid som kur- och turistortscentrum i Västjämtland och fick stor betydelse för bl. a. Mörsils sanatorium och Olof Larssons charkuterifabrik.

1910 sålde Äggfors AB sina aktier till A/S Jemtlandsbruket. Äggforsanläggningarna revs 1914.